

не справляли рілі, не будували домів, бо сього не знали. Живили ся, чим попало — то рибу яку в річці зловили, то звіря якого схопили у лісі, спекли, а в шкіру убрали ся.

Але з часом людей ставало щораз більше, вони й мусіли думати про те, як їм жити, в що убрати ся та чим пожити ся. От вони присвоїли собі деяких звірів, ховали їх при собі, жили ся їх молоком, мясом, убирали ся в їх шкіри. Поволи привчили ся й засівати деяке збіже, управляли рілю, а плодами проживляли себе та свій товар.

І так вони жили знов довгі ряди літ спільними родинами і господарили спільно. Поволи входили вони у зносини з іншими родами, поселеними недалеко чито задля спільних ловів на звірів, чи задля спільної оборони. Бо бувало й так, що одні роди нападали не раз на другі та силою забирали їм добуток, а їх самих або убивали, або полишали на поталу судьби. Тимто поодинокі роди й лучили ся разом і спільно боронили себе від ворогів. По кілька їх збирало ся в одну громаду і як такі представляли значну силу, так, що хіба сильніший ворог зважив ся йти проти них. Деколи вибирали з поміж себе старшого, який називав ся князем, але сей не мав сам ніякої власти, а сповняв тільки те, що йому громада веліла. Деякі постанови й урядження видавали громади на вічах с. є сходах усіх старших віком людей з поодиноких родів.

Так жили в давних часах наші предки. По вдачі були се люди смирні, тихі, роботящі, а поза тим веселі; любили музики, співи, танці. Чужого добра не бажали, але свого власного боронили сміло й завзято. Війська у них не було, а коли трапив ся ворог і треба було боронити ся — тоді йшов кождий хтє тільки чув у собі силу, та кого кривджено. Зброї теж не мали такої, як нині. Горюли ся списами, мечами довгими — на кони, чи пішки. Чимало мав і як трапило ся, а стріляли з луків.

Та добре було, коли громади вгадали наперед, що якийсь ворог іде на них та вміли приготувити ся до оборони. А коли ворог впав ненадійно, застав їх неприготованих, при роботі, або на ловах — тоді прощай ся з добром! Звичайно вороги забирали, що тільки вдало ся забрати, а решту нищили, а не раз